

Konsekvensanalys – vindkraft eller inte i Nordbyn/Vallsta?

Analys genomförd av Projekt Kaxås och Njaarke Sameby

25 november 2020

Här är några av de nya familjer som senaste året flyttat till Kaxås och som nu anser att de får se sina drömmar grusade om Krokoms kommun förordar storskalig vindkraft i Nordbyn/Vallsta

Sammanfattning

Redovisad konsekvensanalys visar:

- Att rennäringen avvecklas om Vattenfall bygger den storskaliga vindkraften. Detta trots att rennäringen är ett riksintresse i området som har att skyddas av kommunen, länsstyrelsen och statliga Vattenfall.
- Att Projekt Kaxås avvecklas om kommunen inte ger besked i vindkraftsfrågan eller beslutar att tillstyrka vindkraften. Detta eftersom de unga familjer som skrivit kontrakt om husköp i Ekobyn Ladriket önskar att lämna dessa kontrakt om de inte får besked i frågan.
- Att det är väsentligt bättre ekonomi för kommunen att avstyrka den storskaliga vindkraften och låta alla de positiva effekter som kommer av Projekt Kaxås med flera få utvecklas vidare än att tillstyrka vindkraften. Kommunen får in ca 3 Mkr per år i arrende för vindkraften, men på grund av större befolkningsminskning tappar kommunen ca 2.5 Mkr per år i kommunalskatt. De unga familjer som flyttar in som följd av Projekt Kaxås om vindkraften avstyrks bidrar med 7 – 14 Mkr per år i kommunalskatt.
- Att det också är väsentligt bättre ekonomi för bygden om kommunen avstyrker vindkraften. De nya familjer som flyttar in bidrar med 20 till 40 Mkr per år i inkomst efter skatt som till stor del spenderas i bygden. 60 % av markägarna på vars mark vindkraften ska placeras bor i Krokoms kommun och de erhåller ca 10 Mkr per år i arrende som också till stor del bedöms bli spenderade i bygden.
- Att den växande konflikten mellan stad och landsbygd förstärks när stora Stockholmsbaserade företag som Vattenfall förstör det finaste de boende i glesbygd har, sin natur. De boende har redan gett ett stort bidrag genom reglerade sjöar och vattendrag. Fokus bör istället framöver ligga på att låta Norrlands inland vara en attraktiv miljö att bo och arbeta i. Offerdal har alla förutsättningar för detta.
- Att i aktuellt fall har omständigheterna blivit sådana att valet mellan att tillstyrka eller avstyrka vindkraft, i praktiken blir ett val för kommunen mellan fortsatt avfolkning och kraftig inflyttning. De långsiktiga konsekvenserna av att bryta avfolkningstrenderna och istället få inflyttning och tillväxt är av stort positivt psykologiskt värde. Den maktlöshet som människor kan känna efter decennier av avfolkning får ett mycket bra motmedel om många unga familjer väljer att flytta till bygden.
- Att erfarenheterna från andra storskaliga vindkraftsprojekt visar att vindkraften sänker marknadsvärdena på befintliga hus och gårdar. Värderingsinstitutets bedömning är att Projekt Kaxås istället ökar marknadsvärdena. Sammantaget gör vi bedömningen att fastighetsvärdena exklusive skog får en skillnad på ett tresiffrigt miljonbelopp med eller utan vindkraft, till fördel för avstyrkt vindkraft. Av betydelse i detta sammanhang är också att sänkta marknadsvärden ökar de redan nu stora svårigheterna att få nya banklån vid husbyggen i glesbygd. Vi tror också att vindkraften kommer att minska nybyggen och renoveringar av fritidshus, vilket drabbar byggföretag i bygden.
- Att kommunen kan tappa vindkraften på grund av att länsstyrelse och miljödomstolar säger nej på grund av att rennäringen i området är ett riksintresse och att aktuellt projekt har en så pass allvarlig påverkan på rennäringen att denna avvecklas. Ett annat skäl är att det kan finnas kungsörn i området. Kommunen kan också tappa vindkraften på grund av att

elpriserna är så låga att Vattenfall inte får lönsamhet i anläggningen och därför inte påbörjar byggnationer om ett antal år. Finner kommunen annan lokalisering för vindkraften tappas inte Projekt Kaxås.

Det är i det här området till vänster framför de snöklädda fjällen fram till Hällsjön som syns på bilden som Vattenfall vill bygga 45 -70 vindkraftsverk cirka 250 meter höga. Fotot är taget ca 260 m över Hällsjön.

Bakgrund

Politikerna i Krokoms kommun har att göra ett vägval om storskalig vindkraft ska tillåtas eller inte tillåtas i Nordbyn/Vallsta. Detta vägval beräknas ske första kvartalet 2021.

Planen för exploatörerna av vindkraften är att de lokala företagen Affloardal Energi AB och Vallstarua Energi AB, fortsättningsvis förkortat till Åflo-Vallsta, i närtid planerar att till Vattenfall sälja hela projektet till ett för oss okänt belopp. Baserat på bedömningar från andra likartade projekt torde köpeskillingen uppgå till ett tvåsiffrigt miljonbelopp. Hur mycket kan endast de berörda företagen informera om. Vattenfall ska sedan driva tillståndsprocessen, bygga och långsiktigt driva vindkraften. I denna drift ingår årlig arrendeersättning till ett 40-tal markägare inklusive kommunen. I styrelserna för de båda lokala bolagen Åflo-Vallsta sitter familjemedlemmar i familjen Per-Lennart Persson&Björn Hammarberg samt Per Ola Säterhall.

Exploatörerna Åflo-Vallsta har presenterat sin samlade syn på deras projekt för gruppledarna i kommunfullmäktige den 20:e november. Företrädare för de två organisationer som utarbetat denna konsekvensanalys har haft en dialog med Krokoms kommun, men inte samlat redovisat sin syn på det beslut kommunen ska ta. Det görs i denna konsekvensanalys som upprättats efter bästa förmåga.

Det är två alternativ som här analyseras:

A: Kommunen tillstyrker storskalig vindkraft i Nordbyn/Vallsta. Projekt Kaxås avvecklas då omgående. Rennäringen avvecklas när Vattenfall börjar bygga.

B: Kommunen avstyrker storskalig vindkraft i Nordbyn/Vallsta. Projekt Kaxås drivs då vidare med full kraft och rennäringen består.

Varför avvecklas Projekt Kaxås?

Orsaken till att Projekt Kaxås avvecklas om vindkraften tillstyrks är följande. När byskolan i Kaxås var på väg att stänga våren 2019 startades Projekt Kaxås i syfte att bryta avfolkningstrenden i byskolans upptagningsområde genom att försöka få inflyttning av unga familjer. Projektet har varit mycket framgångsrikt och kontrakt har hittills tecknats med 27 familjer, härav 15 familjer för nya hus i Ekobyn Ladriket och 12 familjer i befintliga hus och gårdar. Dessa familjer har inte haft vetskap om det storskaliga vindkraftsprojektet i Nordbyn/Vallsta när de skrev kontrakt. De anser nu att förutsättningarna radikalt förändras för deras boende om vindkraften tillstyrks. De har därför blivit anmodade att tänka igenom och skriftligt svara på två frågor med anledning av att vindkraftsfrågan kommit upp senaste månaden. Svaren återfinns i Bilaga 1.

Resultatet är att de flesta som skrivit kontrakt för hus i Ekobyn Ladriket vill gå ur avtalen och inte flytta till Kaxås om kommunen inte de närmsta månaderna kan ge besked om vad som gäller. Härtill kommer att många av de som överväger att skriva kontrakt inte längre har något intresse av detta.

När det gäller de som köpt befintliga hus och gårdar är som framgår av Bilaga 1 inställningen densamma. De känner sig drabbade för det fall det blir vindkraft och de flesta vill sälja sina hus eller gårdar om detta är möjligt.

Beslutsordningen är som följer: (1) Kommunen ger besked. (2) Familjerna tar därefter sina beslut enligt Bilaga 1. (3) Projekt Kaxås har att anpassa sig efter familjernas beslut.

Om kommunen tillstyrker vindkraften vet vi redan genom Bilaga 1 att alltför många familjer vill gå ur kontrakten och det blir näst intill omöjligt att teckna nya kontrakt. Därmed saknas förutsättningar för att driva Projekt Kaxås vidare som därmed avvecklas som följd av kommunens beslut. Hus som påbörjats i Ekobyn Ladrieket rivs om inte aktuell familj vill bo i Kaxås. Vägar fylls igen. Marken återställs till ängs- eller skogsmark. Pågående uppdrag till en lång rad lokala företag sägs upp. Projekt Kaxås primära intresse i detta läge blir att hjälpa de familjer som redan flyttat till Kaxås men inte vill bo kvar med flytt till annan plats. Medias intresse av att följa Projekt Kaxås under uppbyggnadsfasen har varit stort, varför det är rimligt att anta att också dramatiken kring nedläggningen av Projekt Kaxås kan komma att tilldra sig ett intresse.

Väljer kommunen det beslut de unga familjerna förordar, dvs att avstyrka vindkraften, leder detta till att Projekt Kaxås fortsätter med full kraft. Omedelbart efter att Projekt Kaxås fick kännedom om det storskaliga vindkraftsprojektet, lyftes frågan till kommunen genom ett brev till kommunstyrelsen 11:e oktober 2020. Med planerat beslut av kommunen i början av mars, så innebär detta fem månader i "limbo" med stor osäkerhet för berörda familjer. Låt oss hoppas att dessa fem månader för att kommunen ska fatta beslut inte innebär alltför stor tempoförlust för Projekt Kaxås. En viktig signal ges dock redan den 3:e december 2020 då Samhällsbyggnadsnämnden ska ta ställning om kommunen ska teckna ett nytt arrendeavtal på 35 – 45 år för vindkraft på kommunens mark i Nordbyn med Åflo-Vallsta.

Varför avvecklas rennärigen?

Njaarke sameby har analyserat aktuellt vindkraftsprojekt och kommit fram till att det utgör ett existentiellt hos mot deras rennäring. Aktuellt område utgör riksintresse för rennärigen och samebyn utgår därför från att kommunen skyddar rennärigen. Om så inte skulle ske ser samebyn inga förutsättningar för att driva sin rennäring, utan den blir då avvecklad om och när vindkraftsbygget påbörjas.

Allmänt om konsekvensanalysen

I konsekvensanalyser är det bra att kunna sätta siffror där det går eftersom skillnader då tydliggörs.

För alla som gör bedömningar framåt är det svårt att göra en exakt bedömning om vad som kommer att hända. En viss ödmjukhet när det gäller bedömningarna är således att rekommendera. Ändå är det av värde att efter bästa förmåga försöka göra en bedömning. De ekonomiska beräkningar vi gjort visar att det är stor skillnad mellan alternativ A och B, dvs med eller utan vindkraft. Självklart kan man justera antaganden framöver, men genom att skillnaden är så stor kan vi med stor övertygelse hävda att det ekonomiskt bästa alternativet för kommunens ekonomi och bygden är alternativ B, det vill säga ingen vindkraft.

Projekt Kaxås har redan skrivit kontrakt med 27 nya familjer. Med mycket stor sannolikhet kommer Projekt Kaxås att nå 50 familjer inom två till tre år, kanske tidigare. De antaganden som görs efter dessa tre år är inte lika säkra men ändå rimliga. Dock är det så att genom att enbart beakta dessa 50 familjer så blir slutsatsen ändå alternativ B. Detta skapar en säkerhet i slutsatserna.

Vindkraften genererar intäkter framförallt till fastighetsägare där kommunen är en. I denna konsekvensanalys har vi vad gäller dessa intäkter valt att gå på Åflo-Vallstas siffror som redovisats för kommunen.

Kommundirektören Jonas Törngren kommer innan året är slut att göra en första delrapport på en egen konsekvensanalys. Jonas Törngren har då liksom författarna till denna rapport att efter

bästa förmåga göra sina egna självständiga bedömningar och beräkningar. Vi ser fram mot denna konsekvensanalys.

Konsekvenser

Rennäringen

Riksintressena för rennäringen har skapats för att renskötselns framtid skall säkras och skyddas. På Nordbynområdet finns ett flertal skyddsvärda riksintressen för rennäringen: flyttled, uppsamlingsområde och övernattningsområde. Alla dessa är element som behövs för att renskötseln skall kunna bedrivas på ett vinterbetesområde. Dessa element tillsammans bildar en helhet, tar man bort en så faller allt.

En vindkraftsindustri är något fullständigt onaturligt för renen och utgör en barriär då det hindrar renarna i dess nedärvda vandringsmönster. En vindkraftsetablering i området Nordbyn/Vallsta utgör ett geografiskt sett ett stort inhugg i Njaarkes sameby.

Renar och vindkraft trivs inte ihop. Rennäringen hotad av vindkraftsindustrin.

Området är oerhört viktigt för samebyn, då såväl de allt mer påtagliga klimatförändringarna samt ett i området intensivt skogsbruk medför att renen behöver ett allt större område att röra sig i för att hitta föda.

En etablering av en vindkraftsindustri förstör inte bara en stor yta betesmark, utan kommer även störa renens betesro påtagligt. Detta dels på grund av att vindkraftverkens rörelse och ljud kommer att synas och höras över stora områden även utanför det direkt påverkade området, men också för att en industri av detta slag ger en kontinuerlig aktivitet i form av underhåll och reparationer under hela drifttiden och alla tider på året.

Vägnätet i industrin kommer dessutom att påverka hur renen rör sig i området. Det hålls vanligtvis väl plogat vintertid och renar som ändå försöker forcera området i sitt sökande efter föda, skingras lätt när de hamnar på de plogade vägarna där de kan spara energi genom att förflytta sig längs vägarna. Skingring av renhjorden leder inte bara till merarbete för renskötarna utan även till ökad utsatthet för rovdjur. Rovdjuren kan dessutom dra nytta av att renen distraheras av ljud och rörelse

från vindkraftverken, vilket påverkar deras naturliga vaksamhet. Detta medför att renen blir ett lättare byta och fler renas sargas och dödas.

Dessutom medför arbete i en vindkraftsindustri vintertid, då fara för iskast inte kan förringas, även livsfara för renskötarna.

Erfarenheter från Njaarke samebys grannsameby som har vinterbete i Bräcke visar dessutom att dödligheten i renhjorden ökade kraftigt vid stödutfodring i närheten av en vindkraftsindustri i deras område.

De planerade vindkraftsparkerna Nordbyn/Vallsta skulle för Njaarke sameby direkt innebära ett betesbortfall stort nog att påverka samebyns existens som näring och därmed även den samiska kulturen som renskötare och urfolk både idag och för framtida generationer.

Samebyn kommer att falla om planerna med vindkraft blir verklighet.

Njaarke sameby hoppas att Krokoms kommun, Länsstyrelsen i Jämtlands län samt Vattenfall inser vikten av vad dessa planerade vindkraftsparker kommer få för konsekvenser för samebyn.

Effekter av avfolkning eller kraftfull inflyttning

Avstyrks vindkraften tillkommer för kommunen inom tre år ca 100 nya skattebetalare genom att 50 familjer tillkommer genom Projekt Kaxås. Dessa har normala inkomster mellan 20 000 och 35 000 kronor per månad. Det innebär att kommunen tillförs ca 70 000 kronor per år per skattebetare i kommunalskatt, eller 7 Mkr per år räknat på dessa 100 tillkommande skattebetalare.

Tillstyrks vindkraften erhåller kommunen 3 Mkr per år i arrendeintäkt från sin mark i Nordbyn från 2028. Vår bedömning är att med vindkraften ökar befolkningsminskningen. Upptagningsområdet för Kaxås byskola har ca 500 invånare. Under senaste decennierna har detta minskat med ca 1 % per år. Vår bedömning är att befolkningsminskningen ökar om vindkraften kommer. Ansätter vi här en försiktig siffra om en ytterligare befolkningsminskning med 1 % per år, minskar antalet skattebetalare utifrån befintlig befolkning i Byskolans upptagningsområde med i snitt ytterligare ca 35 personer under en 30 årsperiod. Detta minskar kommunens skatteintäkter av kommunalskatt med ca 2,5 Mkr per år, det vill säga det eliminerar nästan hela den intäkt som arrendet ger.

Med boende barnfamiljer har kommunen också kostnader för barnomsorg och skola. Dock är det så att barnen växer upp, slutar i skolan och får inkomster och blir skattebetalare, varför vår bedömning under de 30 år vi här studerar är att dessa kostnader under ett antal år i början med råge täcks upp av intäkter under de senare delen av denna period. Barn ska ses som långsiktig positiv investering som över tid är lönsam för kommunen medan vi anser avfolkningen över tid vara olönsam med en minskande och åldrande befolkning.

Nu är det dessutom så att utvecklingen slutar inte efter tre år från nu som följd av Projekt Kaxås. Den bedömning vi gör är att om Projekt Kaxås fortsätter så kommer ytterligare 50 familjer att tillkomma efterföljande 10 år. Bland annat disponerar Projekt Kaxås mark för Ekobyn Sjöstranden där hus kan byggas för ytterligare 8 familjer. Det finns gott om mark i Kaxås och i Offerdal som helhet och med den attraktion som finns kommer ytterligare hus att byggas och fler familjer flytta in. Dessa ytterligare 50 familjer tillför ytterligare 7 Mkr per år i skatteintäkter.

Visst kan man göra lite olika ansatser i beräkningar, men vi anser slutsatsen är entydig att kommunen får väsentligt mer intäkter utan vindkraft(B) än med vindkraft(A). Projekt Kaxås är här en viktig förklaring.

Idrotten: Almåsa Alpin, Destination Offerdal och Offerdals skidklubb

Destination Offerdal och Almåsa avvecklas om vindkraften byggs och flera arbetstillfällen går förlorade. Samverkansprojektet om turistutvecklingen läggs ned. Bidragande faktorer härtill är att de som driver denna verksamhet förlorar sin energi för att driva verksamheten om vindkraften istället ska präglade bygden. Området tappar i attraktion för turister om det byggs vindkraft. Kapital har ställts till Almåsas förfogande från Projekt Kaxås eftersom Almåsa skapar en ytterligare attraktion för de boende i Offerdal samt för att Projekt Kaxås har intresse av fler lokala jobb. Detta kapital blir inte längre tillgängligt om Projekt Kaxås avvecklas.

Offerdals SK:s styrelse har redan satt stopp för ansökningar om investeringsstöd för anläggningar. Planerade investeringar var 10 Mkr. Detta då styrelsen inte kan garantera föreningens överlevnad kommande tio år, vilket är villkorat i stöden. Så länge planerna på en vindkraftsetablering existerar är osäkerheten för stor för fortsatt utveckling, flera permanentboende och medlemmar redan har flaggat för att man kommer att flytta från Offerdal och länet om vindkraft tillstyrks.

Värdeförändring på fastigheter

Vi har kontaktat ett antal mäklare i orter där vindkraft byggts. Några har önskat vara anonyma och vi har därför valt att låta alla vara anonyma. Dock finns svaren dokumenterade. Som svar på frågan om hur prisbilden på fastigheter var före respektive efter vindkraften etablerades var deras svar följande:

Mäklare 1 säljer bostäder i hela länet: "Min erfarenhet är att inledningsvis när det finns plan för storskalig vindkraft blir osäkerheten stor och det blir svårt att överhuvudtaget sälja bostäder. Sedan när vindkraften är på plats avgör marknaden priset beroende på hur stora störningar det är. Det blir lägre priser på boende och det finns alltid en grupp som söker billiga bostäder, men ligger bostäderna nära anläggningarna är det svårt att sälja dessa"

- *Mäklare 2 säljer bostäder i hela länet: "Bostäder med utsikt mot vindkraft uppfattas inte som positivt. Vi har definitivt kunder som inte vill köpa bostäder där det finns eller planeras för vindkraft. Om det skulle byggas vindkraft på eller intill till exempel Frösön då skulle priserna på boende sjunka och attraktionen att bo där minska. Vi har inte tillräckligt med underlag för att kunna säga exakt prispåverkan. Men bostäder som ligger nära vindkraft där är det en belastning och en negativ påverkan. De enda som har fördel av vindkraft är de markägare som har en fastighet som får avkastning på vindkraften, för övriga fastigheter är det en belastning som sänker värdet."*

Mäklare 3 säljer bostäder Storuman: "Det finns för lite statistik runt hur priserna påverkas, här bygger man vindkraft där fastighetspriserna är låga och där det inte bor så många människor. Jag hade ett hus nyligen i ett område där det planerades för vindkraft och man skulle se dessa från huset. Då blev det tydligt att det vill kunderna inte ha. Det var svårt, det gick inte att sälja. Det blev en belastning bara att det fanns en plan för vindkraft."

- *Mäklare 4 säljer bostäder i länet: "Om det är bostäder som påverkas visuellt och med ljud då sjunker priserna, det är svårt att hitta köpare till sådana objekt. Det finns ingen statistik därför går det inte att säga exakt hur mycket priserna sjunker men det kan handla om 10 till 30 procent beroende på hur nära bostäderna ligger vindkraftverken, det varierar från fall till fall. Där det byggs vindkraft är det ofta redan låga fastighetspriser och inte många boende, om det då blir ett prisfall på 10 till 30 procent så kanske det ändå inte handlar om mer än 20 000 till 40 000 kronor i förlorat värde på husen. Men om det skulle byggas vindkraft där husen är värderade flera miljoner då skulle det handla om stora belopp som går förlorade för fastighetsägaren om det blev vindkraft."*

Säljare av gård intill vindpark i Jämtland: "Jag sålde min gård för två år sedan, den låg i anslutning till en vindkraftsanläggning. Jag anlidade mäklare. Gården var drygt 80 hektar med bostad, skog och åker och värderad till 3,2 miljoner kronor. Det gick inte att sälja på grund av att ingen ville bo nära vindkraftverk. Vi gick ner i pris flera gånger. Slutligen fick jag 1,7 miljoner kronor för gården. Det var en värdeminskning på över 45 procent från vad den värderades till och det berodde på vindkraften.

Sammanfattningsvis kan sägas att vindkraften sänker priserna. Allra närmast tornen blir prissänkningen större och sedan minskar den efterhand.

Ett befintligt hus i Kaxbacken har nyligen fått se en värdering som är 20 % högre.

Något som var omöjligt för något år sedan har nu visat sig möjligt. Projekt Kaxås har sålt många nya hus för priser mellan 2,4 och 3,8 Mkr. Just nu säljs bostäder till ett högre pris i Kaxås än i Krokoms till följd av inflyttning och ökad attraktion för permanentboende i Kaxås.

Sammanfattningsvis kan sägas att Projekt Kaxås ökar priserna.

Det fastighetsbestånd för permanentboende som finns i byskolans upptagningsområde beräknas med en mycket grov uppskattning bestå av ca 250 hus eller gårdar med snittvärde exklusive skogsmark på 800 000 kronor, dvs de har ett sammanlagt värde om 200 Mkr. Utifrån den dialog vi haft med mäklare och värderingsman är det inte orimligt att anta att Projekt Kaxås höjer marknadspriserna med 15 %, medan storskalig vindkraft skulle sänka marknadspriserna med 15 %. Denna skillnad om 30 % kommer att belasta ortsbefolkningen för det fall kommunen förordar vindkraft och denna blir verklighet. Det innebär en sammanlagd belastning i värdeskillnad om 60 Mkr. Vår bedömning är också att fler byar än de som omfattas av byskolans upptagningsområde kommer att prismässigt påverkas.

Fritidshusen kommer också att få ett förändrat marknadsvärde. Den stora effekten här är dock enligt vår bedömning att väsentligt färre nya fritidshus kommer att byggas om vindkraften blir av. Detta drabbar lokala bygg- och serviceföretag. Vi har inte gjort någon beräkning på dessa effekter.

Följande kan också anföras. När vindkraftsplaner i anslutning till Kaxås var aktuella för 8-10 år sedan fanns åtta gårdar till salu. Ingen av dessa såldes under den period som vindkraftsförslaget låg på bordet. I samtal med berörda vid Rotlidens vindkraftsanläggning i Lycksele kommun har gårdarna lämnats som ligger i närområdet och står tomma, dessa går inte att sälja.

Sammantaget talar vi nog om förändringar i värden som uppgår till tresiffriga miljonbelopp.

Det kan nämnas att liknande hus som de som säljs i Ekobyn Ladriket säljs i Åre för 3 – 4 gånger högre belopp. Det är vår bedömning att när Ekonbyn Ladriket står klart kommer huspriserna i Kaxås att ligga någonstans mellan de gamla priserna i Kaxås och Åre. Var de kommer att landa får framtiden utvisa.

Det är ett välkänt problem att nybyggnationer i glesbygd många gånger omöjliggörs eftersom de färdigställda husen har ett marknadsvärde som väsentligt understiger produktionskostnaden. Det gör att inga banklån erhålls. Höjda marknadsvärden i Kaxås utan vindkraft men med Projekt Kaxås gör det lättare för ortsbefolkningen att få banklån när nya hus eller ombyggnader behövs. Omvänt skapar vindkraft med åtföljande sänkta marknadsvärden en ytterligare svårighet för att få banklån.

Markägarnas intäkter av vindkraften – de boendes inkomster efter skatt.

Kommunens arrendeintäkter som markägare har beaktas i tidigare avsnitt. Beträffande de 40-talet markägare som ingått avtal med Åflo-Vallsta är enligt Åflo-Vallsta ca 40 % inte skrivna i Krokoms kommun, dvs de bidrar inte till Krokoms kommuns skatteintäkter och lär inte heller spendera så mycket av sina intäkter inom Krokoms kommun.

Resterande 60 % av markägarna beräknas enligt Åflo-Vallsta få en intäkt om ca 10 Mkr per år. Här ska ett avdrag göras eftersom avkastningen i övrigt på skogen minskar på grund av vägar och avställningsytor samt försämrad jakt. Härtill kommer svårigheter att sälja sin fastighet och sänkta priser. Dessa avdrag har vi inte uppskattat här men det bör göras.

Dessa intäkter till kommunboende markägare konsumeras delvis inom Krokoms kommun. Men det gör också de inkomster de nya familjerna har. Dessa beräknas till ca 20 mkr per år efter skatt för de första 50 familjerna i Projekt Kaxås och de är således väsentligt större än markägarnas intäkter. Tillkommer ytterligare 50 familjer efterföljande 10-årsperiod tillkommer ytterligare 20 Mkr i inkomst efter skatt.

De första tre husen är snart klara och familjerna väntar på inflyttning. Familjerna är förtvivlade över den situation som uppkommit med vindkraften.

Arbetsstillfällena med vindkraften

Vår bedömning är att de familjer som tillförs genom Projekt Kaxås kommer framöver att generera antal nya företag kommande år. Det går inte nu konkret peka på vad detta är, varför vi här inte utvecklar detta mer. Härtill kommer de inkomster efter skatt om 20 Mkr per år som dessa familjer har ger underlag till ett flertal service- och tjänstjobb med mera i bygden.

Även om vindkraftsutbyggnaden under själva byggtiden ger ett antal uppdrag för lokala entreprenörer och en kortvarig vitalisering lokalt så ger vindkraftsindustrin över tiden få långsiktiga permanenta lokala arbetsstillfällena. De kommuner i länet som satsat på storskalig vindkraft som

Bräcke, Strömsund och Härjedalen, samtliga dessa kommuner har fått en utflyttning med minskad skattebas med vindkraftsindustrin (källa Ekonomifakta.se). Det blir en utarmning av landsbygden.

”Det har inte gjorts några riktiga studier på hur kommunens ekonomi påverkas. Men det vi ser är att det blir som med vattenkraftsutbyggnaden man fjärrstyr produktionen och det ger väldigt få långvariga arbetstillfällen. Människor föredrar miljöer som inte har vindkraft, så det blir en utarmning av landsbygden med storskalig vindkraft” säger Bo Bodén, företagshistoriker som bland annat arbetat med forskning runt vindkraft på Mittuniversitet.

För den storskaliga vindkraft som byggts i Natura2000-området i Olden kallad Storruns vind industri där sköts service och underhåll av tekniker som kommer från Danmark eller från andra delar av Sverige. Vindkraften byggs av tillresta arbetare som inte är permanentboende i kommunen, efter det att industrin är uppsatt åker de vidare till nästa projekt. Att beslutet att tillstyrka vindkraft mest genererar ett antal uppdrag under byggtiden ska ställas mot de arbetstillfällen som kommunen förlorar om de tillstyrker vindkraft. De femtio familjer som tillkommer genom Projekt Kaxås genererar väsentligt fler arbetstillfällen. Flera av dessa driver egna företag och de tar med sig dessa jobb när inte Projekt Kaxås realiserar.

”Det finns ingen forskning som visar att storskalig vindkraft ger några långsiktigt positiva effekter för en kommun,” säger Bo Bodén

Familjen Jarske med tre barn flyttade från Trollhättan till Kaxås såg fram emot sitt nya liv i vackra Kaxåsbygden i ett nytt hus i Ekobyn Ladriket. Allt har blivit upp och ner för familjen sedan det framkommit att kommunen arbetat med arrendeavtal med en enskild vindaktör om storskalig vindkraft i området.

Men viktigare än den direkta ekonomin är mjuka faktorer som det är svårt att sätta pengar på.

Glädjen för ortsbefolkningen att få behålla sin fina natur och allt vad detta för med sig är av betydande värde. De långsiktiga konsekvenserna av att bryta avfolkningstrenderna och istället få inflyttning och tillväxt är av stort psykologiskt värde. Så även det värde i självkänsla som följer av att glesbygdsbefolkningen klarar av att stå upp mot de stora strukturerna och bolagen och värna det liv de vill leva, som är mer hållbart långsiktigt. Maktlöshet och känslan av att man inte kan påverka de

stora systemen som förstör det som dessa människor värdesätter är en tung börda. För samer som i så många generationer drivit sin rennäring är det givetvis förödande att tvingas avveckla denna.

Den växande konflikten mellan stad och landsbygd i vårt land förstärks när stora Stockholmsbaserade företag som Vattenfall förstör det finaste de boende i glesbygd har, sin natur. Dessa människor har tvingats att acceptera reglerade sjöar och vattendrag mm för att människor i storstäder ska kunna leva sina liv. Nu ska de mitt i Offerdals fjällnära och vackra natur dessutom få storskalig vindkraft. Politiker borde förstå den vrede och förtvivlan som finns hos dessa människor som känner sig maktlösa och som upplever att besluten tas över deras huvuden. Den gemensamma viljan att stoppa detta vindkraftsprojekt är stark.

Bland de mjuka värdena finns också riskerna för djur- och människors hälsa.

Studier på senare år visar att mellan 10 till 15 procent av boende i områden runt vindkraft blir riktigt sjuka med hjärtflimmer, koncentrationssvårigheter, sömnbesvär, högt blodtryck med mera (2015 Tuulivaima Kansalisyhdistys ry, Läkartidningen Enbom 2013, Infrasound caused by Industrial Wind Turbines 2020). Enligt en finsk studie (Finlands miljöhälsa OY 2016) visar att människor boende 15 kilometer från vindkraftsverken påverkas negativt av industrin. Även djurlivet påverkas negativt (Forskningsrapport norska NINA), viltet försvinner från vindkraftsområdena, fladdermöss och fåglar dödas av rotorbladen. Enligt en studie gjord på Rotlidens vindkraftspark (Emcom) visar att alla tjädtrar försvann när verken startades, likaså spelplatsen för orrar. Även om vi liksom andra inte med säkerhet kan påstå vad som händer med djur och människor vill vi ändå när osäkerheten är stor och kunskapen låg, hävda att storskalig vindkraft är ett risktagande med djur- och människors hälsa.

En mycket positiv faktor för varför man ska satsa på människorna och inte vindkraften i aktuellt fall är att Kaxås ligger mitt emellan Östersund och Åre som båda har en god arbetsmarknad. Det gör att Kaxås kan kombinera ett tryggt och naturnära boende med arbete. Den digitala ekonomin gagnar också attraktiva boendemiljöer. Kaxås som attraktiv boendemiljö är en potential vi vill att kommunen ska se och prioritera.

Kommunens sätt att hantera Projekt Kaxås som investerare och de unga familjerna som skrivit kontrakt har en betydande förbättringspotential

Tagna kostnader i Projekt Kaxås mars 2021 då kommunen planerar att ge besked om vindkraften beräknas uppgå till sammanlagt ca 26 Mkr. Dessa investeringar blir i huvudsak kapitalförstöring om kommunen väljer vindkraften eftersom pågående husprojekt får avvecklas mitt under pågående bygge eftersom många unga familjer inte vill fullfölja avtalen.

Det sätt på vilket ledande företrädare för kommunen hanterat informationsgivningen har så långt vi kan bedöma en förbättringspotential. Projekt Kaxås har under 2019 och 2020 löpande upparbetat betydande kostnader utan vetskap om att kommunens fastighetschef samtidigt å kommunens vägnar förhandlat ett arrendavtal med Åflo-Vallsta för storskalig vindkraft på kommunens mark. Det är en självklarhet att fastighetschefen inser att 250 meter höga vindkraftstorn är mycket kontroversiellt och i många fall direkt avgörande för om de unga familjerna ska teckna avtal eller ej. Ändå informerar inte fastighetschefen av någon anledning vi inte känner till om detta väsentliga planerade vindkraftsprojekt. Samma sak gäller också för en ledamot i kommunstyrelsen som dessutom känner till de förhandlingar som samtidigt pågått med 40 markägare och mellan Åflo-Vallsta och Vattenfall, och där vi inte heller förstår varför inte frågan lyfts tidigare.

Detta drabbar på ett tragiskt sätt de unga familjer som tagit stora livsbeslut om att flytta till Kaxås. De har inte haft någon insikt om att storskalig vindkraft kan komma att stå framför de hus de kontrakterat och där just den vackra utsikten över Offerdal bidragit till deras beslut. Vi vet nu också

att de flesta som köpt hus i Ekobyn Ladriket väljer att gå ur dessa kontrakt om kommunen säger ja till vindkraft.

Agerandet drabbar också en ideell investerare Dan Olofsson, eftersom det är omöjligt att driva projektet vidare när de unga familjerna vill gå ur kontrakten. Projekt Kaxås har valt att fortsätta med investeringarna fram till mars då kommunen planerar att ge besked eftersom ett antal unga familjer vill flytta in till skolstarten 2021, vilket inte varit möjligt om Projekt Kaxås redan nu stoppar alla byggnadsarbeten i avvaktan på kommunens besked. Om kommunen lyft denna fråga säg för ett år sedan eller möjligen för ett halvår sedan hade det varit lättare att då haft projektstopp i avvaktan på kommunens beslut eftersom inga byggen på var påbörjade. Projekt Kaxås menar att det är rimligt att kommunen har en informationsplikt gentemot stora projekt om de får kännedom om sådant där kommunala beslut helt kan slå undan benen för investeringar i Krokoms kommun.

Projekt Kaxås har uppfattningen att det borde ligga i kommunens intresse att värna ett gott och förtroendefullt samarbete, och av detta följer en öppen proaktiv dialog från kommunens gentemot en aktör som lägger ner tid, engagemang och kapital för att bryta långvariga avfolkningstrender i kommunens glesbygdsbyar till gagn för bygden.

Vi är de första att välkomna om kommunen likt Projekt Kaxås tog liknande initiativ i andra glesbygdsområden inom kommunen. De kapitalinsatser som behövs de första åren ska kommunen se som en långsiktigt lönsam investering eftersom kommunen är den stora långsiktiga vinnaren.

Väljer kommunen vindkraft i Nordbyn/Vallsta kan resultatet bli att kommunen tappar såväl vindkraften som Projekt Kaxås.

Kommunen kan tappa vindkraften dels pga av att miljödomstolar säger nej bland annat eftersom det är ett tungt skäl att Nordbyn utgör riksintresse för rennäringen, dels på grund av att elpriserna är så låga att Vattenfall inte får lönsamhet i anläggningen och därför inte påbörjar byggnationer. Risken för att tappa Projekt Kaxås kan elimineras genom att annan plats än Nordbyn/Vallsta väljs.

Övergripande om energipolitiken

När det gäller de övergripande energipolitiska frågorna kan konstateras att Sverige redan idag har en i huvudsak fossilfri elproduktion. Önskas ytterligare tillskott, vilket mycket talar för, bör denna enligt vår uppfattning primärt produceras nära där behoven är stora. För detta finns många alternativ inklusive havsbaserad vindkraft och vätgasteknik som LKAB planerar att nyttja i sina investeringsplaner på 400 miljarder kronor. Mer produktion där behoven finns minskar kostnaderna för energiöverföringen i kraftnäten. Norrland har redan tagit sitt ansvar när det gäller att försörja södra och mellersta Sverige med el. Nu gäller det istället att prioritera att Norrland blir en attraktiv miljö där människor kan bo, leva och arbeta.

Krokoms kommun bidrar redan idag till 2,25 % av Sveriges vattenkraftsproduktion, medan befolkningen endast utgör 0,15 % av Sveriges befolkning. Eller annorlunda uttryckt: Krokoms kommun producerar redan 6 ggr mer el per person än Sveriges kommuner i genomsnitt. Det finns ingen anledning för Krokoms kommun att ta på sig en ytterligare oproportionerlig börda när det gäller Sveriges el-produktion på bekostnad av attraktivt boende i kommunen.

Byskolan skulle läggas ner – frågan är vad som följer?

Kommunen var på väg att lägga ner Kaxås byskola våren 2019. Att förhindra detta genom att vända den långvarigt negativa befolkningsutvecklingen och få fler barn till bygden var en drivkraft för Projekt Kaxås.

- Ett Kaxås om 10 år med en succesivt minskande befolkning utan byskola, ICA-lada och bensinmack - men med storskalig vindkraft - är inget att se fram mot.
- Det finns ett annat scenario där engagerade bybor går före och visar Sverige att det går att bryta avfolkningstrender med åtföljande uppgivenhet och istället skapa en attraktiv och spännande social miljö där många familjer, inklusive samiska familjer, kan bo och verka, njuta av en vacker natur och ha tillgång till en trygg miljö för barnen.

Kommunen har valet i sin hand. Det borde inte vara svårt.

Kaxås den 25 november 2020

Projekt Kaxås

Njaarke Sameby

*Bert-Ola Bångman,
projektmotor*

*Pär Nilsson,
ordförande*

*Karin Bångman,
projektmotor*

*Jon-Kristian Joma
vice ordförande*

*Dan Olofsson,
grundare*

Bilaga 1

Sammanfattning av svar från familjer som tecknat avtal om köp av hus i Ekobyn Ladriket.

Flertalet familjer har önskat vara anonyma. Vi har då valt att låta alla familjer vara anonyma, men självfallet går jag i god för de lämnade svaren.

Familj som ordnat finansiering och tecknat avtal om köp av hus i Ekobyn Ladriket för inflyttning under kommande år.	Fråga 1. Vattenfall planerar att uppföra 70 vindkraftverk 240 meter höga i Nordbyn och Vallsta. Nordbyn ligger direkt i blickfånget för Ekobyn Ladriket intill Kaxås. Vad är er uppfattning om detta?	Fråga 2. Ni har tagit beslut om husköp utan insikt om denna vindkraft. Projekt Kaxås vill inte att påskrivet kontrakt ska skapa ett ytterligare problem för husköpare. Om kommunen nu de närmsta månaderna väljer att inte uttala sig mot denna vindkraft i Nordbyn, och ni ges möjlighet av Projekt Kaxås att skadefritt gå ur avtalet om husköp med alla era kostnader täckta, vad är då sannolikheten att ni väljer att lämna avtalet?
Familj 1	När vi upptäckte Projekt Kaxås såg vi möjligheten till något vi har letat efter en längre tid men haft svårt att hitta på någon annan plats i Sverige. Ett liv i lugna vackra omgivningar, vacker natur, vackra vyer, möjligheter till ett rikt friluftsliv, nära till fjällen, där vi samtidigt kan fortsätta jobba inom våra yrken. När vi så besökte Kaxås blev vi totalt hänfödda av det vackra landskapet och vyerna! Vi fann även ytterligare dimensioner i byn Kaxås som vi värdesätter högt: gemenskap, värme, vänlighet, föreningsliv, engagemang och företagsamhet. I Kaxås finns idag även två för oss absoluta förutsättningar för att flytta: En mataffär och en välskött byaskola där barnen får studiero tack vare engagerade och duktiga lärare	De känns verkligen trist att göra alla inblandade besvikna, inte minst Bert-Ola och Karin Bångman, men troligtvis 75 % sannolikhet. Om besked att vindkraftsparken blir av 100 % sannolikhet
Familj 2	Det är fel plats för utbyggnaden, vattenkraften har redan påverkat naturen i kommunen mycket negativt och el-produktionen i länet överskrider förbrukningen. Vi tror att det kommer påverka bygden negativt på flera sätt. Området blir mindre attraktivt att bo i vilket vi bedömer ger en ond spiral där minskat intresse för att bo i området riskerar hota ex förskola, skola och mataffär vilket minskar intresset för att bo i Kaxås ytterligare. Baserat på yrkesmässiga erfarenheter av DP och MKB-arbete förstår vi inte hur en etablering ska bli godkänt med de naturvärden och riksintressen som finns i området och det	100 %, det är för stor ekonomisk risk för oss med tanke på hur det påverkar marknadsvärdet på huset och anledningen att vi köpte hus var att "flytta ut till naturen". Det känns väldigt tråkigt eftersom vi ställde in oss på att bli Kaxåsingar och längtade efter att få flytta upp.

	<p>kommer läggas onödiga resurser på att bereda ärendet. Och under tiden skräms potentiella inflyttare bort, däribland vi.</p> <p>Vi hänvisar till de allmänna tillgångarnas tragedi eftersom enskilda rationella aktörer fortsätter sin användning även om det är irrationellt för kollektivet. Fördelarna tillfaller helt den enskilda medans nackdelarna delas av alla. (Från boken Miljöekonomi av Håkan Pihl, 2007)*</p>	
Familj 3	<p>Vi tycker att det är beklagligt att man ens överväger att bygga en vindindustri i detta område med vetskapen om så otroligt många negativa följder det får.</p>	<p>Vi känner att vi verkligen vill bo och verka i Kaxås tillsammans med alla underbara människor som bor här, men om inte kommunen uttalar sig mot denna vindkraftsindustrin tolkar vi det som industrin snart är verklighet då kommer vi överväga att hitta ett boende på annan ort.</p> <p>Men som det är nu vill vi inte ens tänka tanken att lämna denna fantastiska plats.</p> <p>Sannolikheten att vi lämnar avtalet är 50/50</p>
Familj 4	<p>Väldigt olyckligt att man planerar att exploatera och förstöra den orörda och vackra natur som finns runt Kaxås. Vi är också bekymrade över det konstanta brus/ljud detta eventuellt också skulle medföra. För att inte tala om inverkar på djur och naturlivet i övrigt. Den sällsynt vackra natur som finns runt Kaxås är i särklass den främsta anledning att vi valt att flytta upp. Vi blev helt tagna vid vårt första besök i Kaxås, främst av det natursköna läget men också av framtidstron och ambitionen som fanns hon de lokalinwånare vi träffade. Vi är helt övertygade om att flera skulle vilja flytta hit och bosätta sig vilket vi nu också ser. Att kommunen nu planerar att förstöra detta med denna exploatering ändrar nu tyvärr förutsättningarna helt för oss.</p>	<p>Om kommunen inte ger ett övertygande besked mot att exploatera Offerdal så vill vi gå ur avtalet om husköp i Kaxås.</p>
Familj 5	<p>Vi är emot vindkraftverk. Allt det här är en stor besvikelse. Vi kan inte tänka oss en vy från vårt hus med 70 vindkraftverk. Vi tänker så klart på konsekvenser för djur och natur. Allt detta bekymmer skapar allvarlig stress för alla familjemedlemmar.</p>	<p>Vi kan tänka oss att lämna avtalet om Projekt Kaxås går inte vidare.</p>
Familj 6	<p>Utsikten var en avgörande del av att vi just valde att tacka ja till nybyggnation av hus i Kaxås.</p> <p>Vi hade länge sökt efter lägen norröver, efter en plats ett nytt hem och när vi tog vägen via övre kaxås, och från rastplatsen såg utsikten så bara tittade vi på varandra och vi var fast. Här vill vi bo.</p>	<p>Valet att flytta till Kaxås med en vy mot 70 tal vindkraftverk, med en sådan vy är det ytterst tveksamt att det hade blivit ett ja när det var dags att besluta om flytt eller inte.</p> <p>Om vi skulle bli erbjudna en väg ut så skulle nog vi fundera mycket noggrant och förmodligen skulle beslutet gå mot att söka oss någonstans där vi fortfarande skulle ha kvar</p>

	Tanken på att nu från denna plats se ett 70 talet vindkraftverk var verkligen inte något vi hade väntat oss. Att i ett läge med ett hus som är färdigbyggt i december hamna i en situation där idyllen riskerar att förstöras var verkligen inget vi hade kunnat förvänta oss.	det vi sökte och fann i Kaxås, men utan vindkraftverk i blickfånget.
Familj 7	Vi förstår att det finns stora fördelar för miljön att satsa mer på hållbar energi. Däremot så finns det också väldigt stora samhällsvärden av att återbefolka kommuner och orter som t.ex. Kaxås. Att bygga vindkraftverk på just den platsen gör det mindre attraktivt för människor att flytta dit i framtiden. Vi som precis har köpt ett hus i byn har också stora förväntningar på framtiden i Kaxås, att fler människor kommer att hitta dit och vilja bo där för att de ser allt det vackra som vi såg när vi bestämde oss för att bo där. Vi är också djupt engagerade i den samiska kulturen och urfolkens rätt att utöva sitt traditionella arbete. Om det är så att samebyar protesterar mot vindkraftsbygget så ser vi väldigt allvarligt på det, och hoppas att även kommunen gör det	Vårt engagemang att göra Kaxås till vår hemort går (med stor säkerhet) längre än eventuella vindkraftsparker. Däremot vill vi att Kaxås med omnejd ska få fortsätta växa långt in i framtiden. Vi tror att, om vindkraftsparken byggs, så blir det svårare att locka människor med liknande projekt (som Projekt Kaxås) och det blir definitivt svårare att locka människor som på egen hand annars hade hittat till bostadsmarknaden i Kaxås. Detta förslag om vindkraft är för oss väldigt nytt, och vi måste fundera längre på hur vi skulle ställa oss till frågan, om det vore så att vi kunde gå ur avtal och få ersättning för kostnader. Vi är också oroliga för hur våra bekanta, som annars tycker att Projekt Kaxås verkat intressant, nu ställer sig till att vilja flytta dit.
Familj 8	Vi båda är mycket intresserade av miljöfrågor och är medvetna om utmaningen med energibehov och omställningen till grön energi som är helt nödvändig den närmaste åren. Med det sagt så är systemet uppbyggt på det sättet att staten ropar "fler vindkraftverk och en grön omställning!" och sedan får företag i princip fria händer i hållbarhetens namn. En liknande utveckling hade Sverige med vattenkraftverk och vi vet hur det slutade. Det som skarvar mest är att det återigen är "obygden" som får betala för mestadels storstadsbornas ökade energibehov och där tycker vi ligger det största problemet. Kommer lokalbefolkningen få någon direkt kompensation för den förstörda utsikten och kanske buller?	Vi kommer nog flytta ändå, men om hela vår utsikt kommer täckas av vindkraftverk så förstörs en stor del av varför man flyttar dit. Vi har ingen erfarenhet av att bo i närheten av vindkraftverk, så vi kan inte utesluta att det kan påverka vårt beslut att stanna i Kaxås. Dessutom skulle den förstörda utsikten innebära sänkt värde på huset, och vem kommer kompensera oss för det?
Familj 9	Det är med mycket stor sorg som vi tagit emot denna information om vindkraftsplanerna. Skulle påverka Ekobyns vackra vy enormt!	Med stor sannolikhet kan det göra att vi väljer att ompröva vårt beslut att flytta till Kaxås, som vi sett fram mot.
Familj 10	Angående vindkraftverken så tycker vi ju självklart att det kommer att påverka utsikten och naturupplevelsen på ett negativt sätt.	Vi vill gärna bo i Kaxås, men om vindkraftsparken kommer att byggas och det innebär att flera andra hoppar av och väljer att inte vara en del av projektet, så känns det ovisst och osäkert att fullfölja och bosätta oss där.
Familj 11	Vi vill inte ha vindkraftverk i Nordbyn	Sannolikheten är tyvärr väldigt stor att vi drar oss ur avtalet
Familj 12	Det är inte önskvärt och det lär bli helt avgörande om man vågar investera, risken är att husens marknadsvärde går ner under	Det finns en risk för vår del att vi vill lämna avtalet om detta blir ett större problem eller konflikt

	byggkostnaden då naturen och omgivningen är ett av dom stora argumenten att flytta till byn.	
Familj 13	Det finns en risk för vår del att vi vill lämna avtalet om detta blir ett större problem eller konflikt	Vi kan inte ge ett klart svar idag om detta eftersom det är mycket att tänka på samt ta ställning till. Vi skulle med ett sådant avtal ge upp vårt hem. Men troligen skulle vi dra oss ur eftersom vi inte kan ta risken att förlora värdet på huset. Det skulle vara en för stor ekonomisk risk. Utöver det är detta ett väldigt svår situation där jag, nnn också, kämpat i år för att komma någonstans i livet. Om vi inte kan "komma" någonstans i Mälardalen etc så har vi alltid tänkt norrut. Vi vandrade och tittade i Ångermanland, blev nej, osv, och som skrivet detta var sannerligen som en skänk från ovan eftersom att det för oss har kommit som serverat på en tallrik nästintill. Jag, nnn också, har lagt ned för mycket känslor i detta för att jag ens ska orka tänka på detta. Hela flytten i våras, somras har det vart mycket känslor investerat i samt att vi har planerat för besökare.
Familj 14	Vi ställer oss mot en sådan stor exploatering. Vi har valt Kaxås för naturen och utsikten med Offerdals vackra fjäll. Vi anser att det är ett så pass omfattande ingrepp i den naturliga miljön att vi motsätter oss förslaget om vindkraft i Nordbyn. Det måste finnas andra områden längre från bebyggelse som lämpar sig bättre för ändamålet.	Sannolikheten är förhållandevis låg att vi väljer att lämna avtalet
Familj 15	Vi är principiellt för vindkraft och accepterar ingrepp i miljön runt omkring oss. Hade det planerats en vindkraftpark som den i Almåsa ca 5-10 kraftverk på ca 80m i Nordbyn hade vi varit positiva. Vi flyttade till Kaxås med en längtan till livet i och med den vackra fjällnaturen. Det förslag som nu presenteras riskerar att förstöra vårt mål och få oss att känna att vi flyttar från en industrimiljö till en annan. Vi är därför helt emot det projekt som presenteras.	Vi anser att sannolikheten är stor att vindkraftprojektet stoppar tillströmningen av nya köpare av hus till Ladriket. Samt att flera av ingångna avtal kommer att sägas upp. Vi bor redan här och kan höra tongångarna från andra husköpare. Vi valde Kaxås bla för att få möjlighet att bo med fler nyinflyttade och vår son få växa upp med många barn i hans ålder. Om våra farhågor som nämnts uppfylls är det mycket troligt att även vi bryter vårt avtal och söker annan plats i Norrland eller flyttar tillbaka till Göteborg. Skulle vi ange en siffra så blir det 80-100% att vi lämnar.

Kaxås den 17:e november 2020

Bert-Ola Bångman
Projektmotor Projekt Kaxås

Bilaga 2

Sammanfattning av svar från familjer som tecknat avtal om köp av befintliga hus och gårdar.

Flertalet familjer har önskat vara anonyma. Vi har då valt att låta alla familjer vara anonyma, men självfallet går jag i god för de lämnade svaren.

Familjerna nedan är de som köpt befintliga hus och gårdar som en del i Projekt Kaxås.	1. Vattenfall planerar att uppföra 45 - 70 vindkraftverk 250 meter höga i Nordbyn och Vallsta. Nordbyn ligger direkt i anslutning till Kaxås. Vad är er uppfattning om detta?	2. Ni har tagit beslut om köp av befintligt hus eller gård utan insikt om denna planerade vindkraft. Projekt Kaxås vill inte att detta ska skapa en situation för er som gör att ni inte vill bo kvar i ert hus eller gård. För att lösa detta eventuella problem för er överväger Projekt Kaxås att när vindkraften byggs ge er möjlighet att sälja huset/gården till samma pris som ni betalt. Vad är sannolikheten som ni bedömer det idag att ni kommer att önska en sådan försäljning om den blir aktuellt?
Familj 1	Det var en stor chock att få veta detta! Sveriges största vindindustri vill jag definitivt inte få in på knuten! Tänk att behöva se och höra den vareviga dag, hade jag vetat det hade jag funderat både en och två gånger till. Nu slog jag till på den lilla gården direkt, då den är så trevlig och Offerdal med sina människor och sin natur fantastiskt	Ca 90% sannolikhet. Jag köpte inte i Ekobyn Ladriket utan köpte en existerande liten gård som Projekt Kaxås förmedlade via sin hemsida. De ringde och tog den första kontakten med säljaren. Jag är väldigt tacksam för att Projekt Kaxås även har denna typ av förmedlande verksamhet. Den är också viktig och ska inte glömmas bort
Familj 2	Vår uppfattning är att en vindkraftsindustri skulle förstöra mycket av den vackra naturen i omgivningen, samt medföra risker för natur, människor och djur i området på både kort och lång sikt.	Vi bedömer sannolikheten till 90 procent om man gör verklighet av planerna
Familj 3	Är emot att vindkraft byggs i området	Sannolikhet 95%. Om förutsättningarna förändras och det blir en vindkraftsindustri vill vi se en försäljning av vårt
Familj 4	Vi är inte positivt inställd till vindkraftsbygget.	Mycket liten sannolikhet.
Familj 5	Vi är starkt emot planerna då vindkraftsparken kommer förstöra upplevelsen av orörd natur som var skälet till att vi valde att köpa vår fastighet utanför Kaxås tidigare i våras.	Den är mycket sannolik. Vi kommer då att leta och köpa en motsvarande fastighet i annan kommun.
Familj 6	För det första är vi totalt emot placeringen av vindkraftsparken då det finns risk att både vi och djuren blir sjuka av ljudet där vi bor väldigt nära	Mycket stor sannolikhet med tanke på svaret på fråga 1 och att vi inte längren kan uppfylla våra mål med gården. Risken finns att gården minskar i värde.
Familj 7	Vår uppfattning är att detta är fruktansvärt. Vi valde att flytta till denna plats just på grund av den orörda naturen och den	Sannolikheten finns absolut där då vi genomfört flytten hit på grund av att få bo

	<p>milsvida utsikten. Från vår gård kommer vi att se hela industriområdet och skulle det byggas är vi inte säkra på att detta är rätt plats för vår familj. Vi är mycket oroliga över ljudet vi kommer att höra och den visuella störning detta skulle innebära för oss.</p>	<p>i den orörda naturen. Skulle detta förändras finns absolut möjligheten att vi skulle tacka ja till ett sådant erbjudande och leta efter en annan plats där vi kan bosätta oss</p>
Familj 8	<p>We think that the windmills do not belong here but at the spot where the energy is needed like in urban areas, also there is in my opinion not much wind here. Build them in the sea far away from the coast like they do in Holland. They will be a big and ugly spot in the beautiful offerdal landscape. We don't need them and want them here.</p>	<p>If they wind turbines will be built and the price of our house will drop because of that, we would like to have the option to sell back the house for the price we bought it for</p>
Familj 9	<p>Vi flyttade till Kaxås för den storslagna miljön och möjlighet till frihet utanför industrisamhället. Vi flyttade från Stockholm för att bo i ett decentraliserat område. Vi är emot vindkraft i det föreslagna området.</p>	<p>Hög sannolikhet, uppemot 90%.</p>
Familj 10	<p>Vår uppfattning är att det är en katastrof för Projekt Kaxås och boende i bygderna. Ett stort värde för boende på platsen är de obrutna vyerna och närheten till naturen. Det är en stor del till att allt fler väljer att flytta till Kaxås och kringliggande byar, vilket är otroligt viktigt för att bygden ska fortsätta leva.</p> <p>Projekt Kaxås har gjort och fortsätter göra ett enormt jobb för att Kaxåsbygden ska fortsätta vara levande. Tack vare projektet har flera familjer valt att flytta till platsen. Om dessa vindkraftverk uppförs i Nordbyn och Vallsta får det en direkt negativ effekt för både boende och projektet.</p> <p>Nordbyn ligger dessutom direkt intill Riksintresseområde för Kulturmiljövården (Z 25, delen Alsens, Aspås, Näskotts, Rödöns och Ås) vilket kan komma att påverkas negativt vid en vindkraftetablering.</p>	<p>Kan ej bedöma</p>
Familj 11	<p>Ej besvarat</p>	<p>Ej besvarat</p>
Familj 12	<p>Ej besvarat</p>	<p>Ej besvarat</p>

Kaxås den 25:e november 2020

Bert-Ola Bångman
Projektmotor Projekt Kaxås